

Jan Kochanowski

Tren XI

„Fraszka cnota!”¹ – powiedział Brutus porażony².

Fraszka, kto sie przypatrzy, fraszka z każdej strony!
Kogo kiedy pobożność jego ratowała?

Kogo dobroć przypadku złego uchowała³?
Nieznajomy wróg jakiś⁴ miesza ludzkie rzeczy,

Nie mając ani dobrych, ani złych na pieczy.
Kędy jego duch wienie, żaden nie ulęże⁵;

Praw li, krzyw li⁶, bez braku⁷ każdego dosięże.
A my rozumy swoje przedsię udać chcemy⁸,

Hardzi między prostaki, że nic nie umiemy,
Wspinamy się do nieba, Boże tajemnice

Upatrując; ale wzrok śmiertelnej żrzenice
Tępy na to. Sny lekkie, sny płocze nas bawią,

Które się nam podobno nigdy nie wyjawia.
Żałości, co mi czynisz? Owa już oboje

Mam stracić: i pociechę, i baczenie⁹ swoje?

¹ *Fraszka cnota* – cnota nic nie znaczy.

² *Brutus porażony* – Brutus pokonany; zabójca Juliusza Cezara, Marcus Iunius Brutus (85–42 p.n.e.), pokonany pod Filipi (Macedonia) przez mściciela Cezara, Oktawiana Augusta (późniejszego cesarza); popełnił samobójstwo, a rzucając się na miecz, miał zawołać: „O nędzna cnota, byłaś tedy tylko [czczym] słowem, a ja cię czcilem jako coś rzeczywistego”.

³ *Kogo dobroć przypadku złego uchowała* – kogo dobroć uchroniła od złego przypadku.

⁴ *Nieznajomy wróg jakiś* – nieznana, wroga siła, bezlitosny los.

⁵ *nie ulęże* – nie skryje się, nie uchowa się.

⁶ *Praw li, krzyw li* – czy dobry, czy zły.

⁷ *bez braku* – bez wyjątku.

⁸ *rozumy swoje przedsię udać chcemy* – przecież chcemy udawać rozsądnych.

⁹ *baczenie* – rozsądek, rozum.